

Slutrapport projekt Dnr 19-8003/08

”Marknadsaktiviteter ekologiska ägg och ekologisk matfågel”

Föreningen för ekologisk fjäderfäproduktion
c/o Åsa Odelros
Österåkersvägen 21
810 40 HEDESUNDA

Sammanfattning

Positiva effekter av projektet:

- Bra gensvar från marknad och producentled
- Trevligt och givande samarbete i projektet och tillsammans med aktörer i branschen
- Ökad lokal produktion
- Ökad konsumtion
- Ökad sysselsättning
- Ökad miljönytta

Övriga erfarenheter:

- Det är svårt att hitta samarbetspartners som är beredda att medfinansiera ett projekt

Bakgrund

Produktionen av ekologiska ägg i Sverige har ökat från 4000 hönor som producerade ca 60 ton ägg år 1995 till 400 000 hönor och en produktion på ca 6 400 ton ägg 2007. Under år 2002 och 2003 var äggen den ekologiska produkt som ökade mest i försäljning – ökningen var hela 20 % per år! Under åren 2004 – 2006 stagnerade utvecklingen helt. Det berodde på en överproduktion av ägg totalt sett i Sverige. De ekologiska äggen är dyra att producera. Om det som då produceras ett överskott medför det kostnader i alla led. Lönsamheten försämrades då äggpriserna gick ner och äggpackerier införde produktionsbegränsningar. Under 2007 har dock situationen förändrats i positiv riktning. Efterfrågan ökar och produktionen ökar.

Den ekologiska äggproduktionen utgör idag 7 % av äggproduktionen i Sverige. Det är fullt möjligt att utöka produktionen för att uppnå en målsättning på 10 % av den totala äggproduktionen.

Aktörer på marknaden

De små producenterna sköter ofta sin packning och försäljning själva och har en marknadsandel på ca 8 %. De resterande 92 % av de ekologiska äggen kommer från de större producenterna. De levererar äggen till ett äggpackeri som sköter sortering, packning och försäljning.

Den största aktörerna bland packerier på marknaden är Svenska Lantägg och Stjärnäggsgruppen som hanterar ca 40 % av de ekologiska äggen vardera. I butiksledet säljer Coop Konsum, ICA och Hemköp ekologiska ägg i ca 90 % av sina butiker. En mindre del av äggen säljs som äggmassa till förädlingsindustrin och blir till pannkakor, majonnäs, glass mm. Till restauranger och storhushåll är försäljningen av både hela ägg och äggmassa mycket låg. Detta är en flaskhals för försäljningen av ekologiska ägg. Ett högre marknadsvärde för fränsorterade ägg och äggmassa av ekologisk kvalitet skulle kunna höja ersättningen till producenten som idag har stora kostnadsökningar i produktionen.

Problemställningar som är aktuella för Ekologisk äggproduktion

- Dålig lönsamhet i produktionsledet

- Ovisshet om kommande kostnadsökningar för produktionen
- Storleksrationalisering på grund av dålig lönsamhet
- Osäkra ekologiska regelverk och regeltolkningar
- Kommande krav på ekologisk unghönsuppfödning – detaljerna är ännu ej bestämda i EU-förordning
- Kommande krav på 100 % ekologiskt foder – det är svårt att proteinförsörja hönan med dagens råvarutillgång

Hur ser den fortsatta ökningen av ekologiska ägg ut?

Tillgängligheten på ekologiska ägg är god, det är nu av största vikt att stimulera efterfrågan och hitta en balans i tillgång och efterfrågan. Ekoäggen är lokalt producerade och det finns full spårbarhet ända ut till butikshyllan. Trots centraliserade grossister kan äggen styras lokalt och regionalt vilket är resursbesparande. Detta har ännu inte utnyttjats i handelsledet. En ökad konsumentefterfrågan på lokalproducerade ekologiska ägg kan direkt leda till att äggen tillhandahålls där de produceras.

Ekologisk matfågel

Det finns bara ett fåtal producenter av ekologiskt fågelkött. Idag produceras ca 100 000 ekologiska slaktkycklingar per år och det motsvarar 0.1% av kycklingproduktionen i Sverige. Genom att öka efterfrågan på ekologisk slaktkyckling och samtidigt informera om produktionen kan antalet producenter ökas och därmed både sysselsättningen och tillgången på ekologiskt fågelkött.

Det slaktas ca 200 000 ekologiska höns per år men allt kött går för närvarande på export till Tyskland. Producenterna har kostnader för att få slakta sina värphöns och småskaliga producenter har väsentligt högre kostnader. Dessutom kan mindre volymer slakthöns ej klassas som ekologiska eftersom det är för liten mängd i slaktprocessen. Köttet skulle med fördel kunna användas på den inhemska marknaden. Genom att föra fram mervärden kring ekologiskt hönskött skulle lönsamheten kunna öka för den lokala producenten.

Marknadspotential

Det är just nu en ökad efterfrågan på ekologiska ägg och ekologiskt fågelkött. Äggproduktionen har ökat med över 32% under 2008. Ekologisk kycklingproduktion kommer sannolikt ökat men ökningstakten har stagnerat under 2008 - 2009.

Syfte och målgrupp

Branscharbetet kring regelutveckling och produktionsinformation mm bidrar till en ökad lönsamhet och marknadsinformation kommer att ge ökad tillväxt.

Målgrupp är producenter, konsumenter av ekologiska ägg, marknadsaktörer på alla nivåer inom livsmedelsproduktion, äggpackerier, handel och offentlig sektor.

Projektets mål

- Att framhålla småskalig och ekologisk produktion för att på så vis främja en långsiktigt hållbar utveckling och konsumtion
- Bidra till 10 nya ekologiska fjäderfäproducenter –
Under projekttiden har projektets aktiviteter och nätverk bidragit till att 10 landsbygdsföretagare planerar en ekologisk äggproduktion, källa KRAV.
- Att öka konsumtion och produktion av ekologiska ägg – en ökning med 30 % vad gäller ekologiska ägg har uppnåtts och ökningen fortsätter även under 2009
- Att öka konsumtion och produktion av ekologiskt fågelkött - Produktionen av ekologiskt fågelkött har ökat med 100 %. Antalet nya producenter är 7 st, några är dock mycket småskaliga, källa KRAV.
- Att arbeta för att uppnå de nationella miljömålen – ju fler ekologiska fjäderfäproducenter ju mer mark ställs om
- Att öka sysselsättningen inom småskalig livsmedelsproduktion på landsbygden flera nya företagare och fler sysselsättningsstillfällen med vidareförädling av produkter
- Att konsumenten ska välja lokalproducerat och därmed främja klimat och miljö – det budskapet når fram allt tydligare till konsument.

Genomförande och tidsplan

Projektet har genomföras under 2008 – 2009. Slutdatum har flyttats fram från 3 augusti till 8 september.

Tid	Delprojekt	Utförare
Augusti	Projektet startas upp, info och förberedelser	Styrelsen, styrgrupp, projektledaren
Augusti 08 – Augusti 09	Aktiviteter 1 - 5	Styrelsen, producenter
Augusti – september 2009	Redovisning och slutrapport	Projektledaren

Aktivitet 1

Småskaligt och lokalproducerade ekologiska ägg och matfågel

Vi har jobbat med att utveckla och framhäva den lokala ekologiska ägg - och fågelköttproduktionen på fjäderfäsidan är den ekologiska produktionen småskalig i relation till konventionell produktion.

Vi kommer att jobba med direktinformation samt kommunikation via hemsida och framtaget marknadsmaterial i form av broschyrer. De som kan sälja lokalproducerat ska marknadsföras separat så konsumenten lätt hittar de produkterna.

Ett led i detta arbete är att diskutera en eventuell certifiering eller gemensam märkning av småskaligt lokalproducerade ägg och lokalproducerat fågelkött. Vi vill också diskutera i producentled vilka kriterier som kan ingå i en sådan märkning, t ex storlek och omfattning på produktionen, speciellt foder eller inhysningssystem.

Vi har jobbat med att informera konsumenter om ekologiska ägg och ekologiskt fågelkött. Producenter i arbetsgruppen för ut information om ekologisk produktion och mervärden om lokalproducerad mat

- genom direkt kontakt med kunder i ca 150 livsmedelsbutiker
- via studiebesök på gårdar
- via seminarier och informationsträffar dels vid Ekonord i Göteborg i maj, dels vid Smaklustmässan i Stockholm i augusti
- via information på internet
- via tidningsartiklar

Vi har tagit fram tryckklart manus till en receptsamling för ekologiska ägg och ekologiskt fågelkött, en bok med såväl reportage som recept. Reportagen från gårdar ger en lokal anknytning, se bilaga 1.

Seminarier och informationsträffar om ekologisk fjäderfäproduktion har anordnats i samband med mässor i Stockholm och Göteborg.

Ekonord som är en mötesplats för ekologiska livsmedel hade 5865 besökare varav ca 60 procent var beslutsfattande.

Matlustmässan hade ca 100 000 besökare från konsumentledet.

Vi har diskuterat övriga branschfrågor och regelutveckling, bla storlek på ekologiska hönsbus, se bilaga 2, och djurmateriel ekologisk slaktkyckling.

Aktivitet 2

PR

Vi har arbetat med ett PR – företag kring direktinfo till konsumenter vi möter på mässor, i butiker och i samband med seminarier.

Projektet har tagit fram infoblad kring receptboken, rollups, broschyrer ekologiska ägg och ekologisk kyckling, affischer inplastade för utomhusbruk, video för butiksvisning mm, se bilaga 3.

Aktivitet 3

Förstudie ekologiskt hönskött

Arbetet har tagit mycket mer tid än förväntat. Vår marknadsundersökning har givit ett positivt gensvar från konsument och restauranger. Vi kommer att gå vidare med att stimulera en vidareförädling av hönsköttet.

Några problemställningar är:

- kontinuerlig tillgång på slakthöns
- Transport och beställning i tid

Projektet har bla uppnått ett nyfikat intresse för ekologiskt hönskött, flera kockar har engagerat sig och kommer att fortsättningsvis efterfråga ekologiskt hönskött. En producent planerar att utveckla verksamheten genom återtag från slakteriet, se bilaga 5.

Aktivitet 4

Webbsidor

Projektet har arbetat med förnyad hemsida.

Aktivitet 5

Kartläggning ekologisk äggmassa

En stor flaskhals är avsättningen av ekologisk äggmassa. Projektet har tittat närmare på möjligheten att gårdsförädla egenproducerade ägg, se bilaga 4. Fler producenter satsar på eget bageri för vidareförädling av ägg. En producent har sålt miniägg alltså ägg under 43 gram som vanligtvis inte betingar något pris alls, ca 4 kr per kg. Ett samarbete mellan producenter har lett till att 27 530 st ägg har sålts för 68 825 kr, det kan man kalla en bra affär både för producent och restaurang som har en sensation dvs färsk miniägg.

Spridning av projektets resultat

Projektets resultat och arbete har spridits genom dels utskick och direktkommunikation med ekologiska fjäderfäproducenter dels genom nyhetsblad och branschtidning. Genom intresseorganisationer som t ex Ekologiska Lantbrukarna, Slow Food, Naturskyddsföreningen och andra projekt t ex Ekocentrum. Vi har syns i media i samband med olika aktiviteter.

Projektets finansiering

Enligt redovisning har projektet haft kostnader på 713 065 kr dvs något högre än planerat i budget. Medfinansieringen på 177 500 kr har skett genom ideell arbetstid. Vi har gjort ansträngningar att erhålla medfinansiering från andra aktörer som LRF, Sparbanksstiftelsen och branschorganisationen SFS Svenska Ägg. Vi har inte bemötts positivt med vår förfrågan vilket vi bara kan beklaga. Det Går att göra en mer detaljerad uppdelning på kostnadsposter om så är önskvärt.

Tabell 1 Kostnader och utfall per aktivitet i projektet

	AKTIVITET 1 BRANSCH MARKNAD	AKTIVITET 2 PR	AKTIVITET 3 HÖNSKÖTT	AKTIVITET 4 HEMSIDA	AKTIVITET 5 ÄGGMASSA
Enligt budget	440000	80000	70000	50000	70000
Utfall	443201	80000	69964	50000	69900

Tabell 2 Kostnader fördelat på arbetstid och övriga kostnader

INEHÅLL M M	TOTALT ENLIGT BUDGET	UTFALL	KOMMENTAR UTFALL
Kostnader			
Summa	0		
Arbetstid	205000	199250	inkl adm, resor 5500 kr
Övriga	197500	336315	inkl vissa resor 17825 kr och adm
Adm	71000		ingår i Övriga
Resor	45000		
Lokaler	4000		
Föreläsare	10000		
Arbetstid - medfinansiering producenter företag	177500	177500	
Summa, hela projektet	710000	713065	
Inkluderar medfinansiering	177500	177500	
Beviljat bidrag från SJV	532500	535565	

Projektets arbetssätt

Projektet har valt att arbeta enligt följande modell:

Personella resurser:

Projektledare Åsa Odelros
Styrelsen i föreningen Ekologisk Fjäderfäproduktion
Ekologiska äggproducenter

Arbetsfördelning:

Projektledaren svarar för projektledning, bidrar med fackkunskaper samt kallar styrgrupp och referensgrupp till möten.
Styrgruppen beslutar om projektets aktiviteter, omfattning och samarbetspartners.

Styrgrupp:

Styrgruppen består av representanter för föreningens styrelse samt äggpackeri. Styrgruppen förväntas bistå projektet med den tid de lägger ner på deltagandet i styrgruppen och de eventuella informationsinsatser som kräver deras medverkan.

Samverkan:

Projektet avser att samverka med ekologiska äggproducenter, handeln, äggpackerier, livsmedelsbranschen och övriga marknadsaktörer för att bygga upp nätverk och kontaktytor. Detta i sin tur stimulerar en ökad produktion och initierar vidareförädling av ekologiska ägg och matfågelprodukter.
Initiativ till samverkan har tagits dels med andra ekologiska marknadsprojekt och dels med branschorganisationen SFS Svenska Ägg.

Kontaktpersoner:

Ordförande
Roland Ivarsson
Bångstorp
260 23 Kågeröd
0418-53073, 070-4442755
soderasens.ekoagg@ipbolaget.com
www.soderasensekoagg.se

Agronom Åsa Odelros
Flaten
810 40 HEDESUNDA
0291-610 41
0706-97 66 11
asa@odelros.se

Styrgrupp:

Åsa Odelros
Flaten
810 40 HEDESUNDA
0291-610 41
0706-97 66 11
asa@odelros.se

Anna-Lena Karlsson
Sanda gård
136 91 Österhaninge
08-500 320 75, 070-2327052
sandahonseri@spray.se

Maria Karlsson
Mällby 6355
471 72 HJÄLTEBY
0302-66 17 28, 070-6288778
mallby@spray.se

Roland och Yvonne Ivarsson
Bångstorp
260 23 Kågeröd
0418-53073, 070-4442755
soderasens.ekoagg@ipbolaget.com
www.soderasensekoagg.se

Referensgrupp:

Marianne Hansson
Ramneå
880 41 Edsele
0623-20469, 0730-366663
marianne.hansson@y.lrf.se
www.hanssons.edsele

mallby@spray.se

Åke Göthberg
Kopparfly 131
382 90 Örsjö
0481-24263, 0709-400948
kopparflysprattagg@brevet.nu

Ulla Born
Båsbo 6
64025 JULITA
0150-93097, 0730-220 214
chrille.born@swipnet.se

Roland och Yvonne Ivarsson
Bångstorp
260 23 Kågeröd
0418-53073, 070-4442755
soderasens.ekoagg@ipbolaget.com
www.soderasensekoagg.se

Marianne Hansson
Ramneå
880 41 Edsele
0623-20469, 0730-366663
marianne.hansson@y.lrf.se
www.hanssons.edsele

Anders Dahlqvist
Räng Sand
235 91VELLINGE
040-423395, 0708-423390
ansadahl@hotmail.com

Pathrik Ahlsén
Lilla Greby, Askeby
590 62 LINGHEM
013-76015, 070-6728792
pathrik.ahlsen@e.lrf

Anna-Lena Karlsson
Sanda gård
136 91 Österhaninge
08-500 320 75, 070-2327052
sandahonseri@spray.se

Maria Karlsson
Mällby 6355
471 72 HJÄLTEBY
0302-66 17 28, 070-6288778

Slutsats och rekommendationer

Projektet har pågått i ett drygt år och under den tiden har vi fått många nya erfarenheter. Vi har kommit fram till slutsatser som den ekologiska marknaden dvs produktion och konsumtion kan ha nytta av i framtiden. Vi har också dragit slutsatser som andra projekt kan ha nytta av.

Erfarenheter för ekologisk utveckling

Det är medvind för ekokonceptet och mycket positivt gensvar på ekologiska produkter i allmänhet från ekologiska konsumenter. Småskaligheten är ett problem, det tar tid att bygga upp en marknad.

Projektorganisation - upplägg o. genomförande

Arbetet i projektet har varit intressant och utan svårigheter. Detta projekt kunde och borde ha varit ett samverkansprojekt tillsammans med andra aktörer. Vi har inbjudit till ett tätare samarbete med flera parter tack vare krav på medfinansiering från Jordbruksverket. Vi kan konstatera att samarbete tar tid, vi har inte lyckats hitta samarbetspartners utanför vår egen grupp. Vi ger dock inte upp utan fortsätter jobba med en attitydförändring inom ägg- och fågelköttbranschen. Trots att vi misslyckats med en medfinansiering från andra aktörer ser vi att vi gör ett uppskattat jobb och vi har mycket bra nätverkskontakter med aktörer i branschen. Det är bra med stora övergripande projekt med flexibilitet och möjlighet att belysa aktuella frågor som dyker upp i produktion och konsumtion. Beslut och redovisningen till Jordbruksverket har vi upplevt som tidskrävande beroende på att regelverk och förutsättningar har ändras under projektperioden.

Slutligen

Projektet har genom sina aktiviteter förhoppningsvis satt fotspår lite varstans i vårt avlånga ekofjäderfäland. En projektperiod går mot sitt slut – men frågorna kring ekoägg och ekologisk fågelkött kommer inte att tystna för det!

Kontaktperson:

Åsa Odelros
Österåkersvägen 21
810 40 HEDESUNDA
0291-61041
asa@odelros.se

Bilaga 1 Manus till Receptbok

Bilaga 2 Branschdiskussioner

Bilaga 3 Marknadsföringsmaterial

Bilaga 4 Rapport Äggmassa

Bilaga 5 Rapport Hönskött